

Suomen luonnonsuojeluliiton Oulun yhdistys ry

Toimintasuunnitelma 2021

Yhdistys edistää toiminnallaan luonnon- ja ympäristönsuojelua Oulussa ja pyrkii vahvistamaan kaupunkilaisten luontosuhdetta ja ympäristötuntemusta. Yhdistys osallistuu mahdollisuuksien mukaan Suomen luonnonsuojeluliiton ja sen Pohjois-Pohjanmaan piirin kampanjoihin ja tapahtumiin. Toimintamuotoja ovat jäsenille ja yleisölle tarkoitetut retket ja tapahtumat, sekä mahdollisesti kurssit ja opintopiirit. Viranomaisille toimitetaan kirjallisia kannanottoja merkittävästi luontoon vaikuttavista kaavoista ja muista hankkeista sekä tarvittaessa valitetaan päätöksistä.

Yhdistykseen pyritään saamaan uusia aktiivitoimijoita. Uudet tulijat otetaan avoimesti mukaan ja kartoitetaan, mitä he haluaisivat tehdä luonnon ja yhdistyksen hyväksi. Kuka tahansa saa ideoida ja toteuttaa haluamaansa toimintaa. Jos toiminta edellyttää rahavaroja yhdistykseltä, rahaa kysytään hallitukselta.

Olenainen osa kaikkea toimintaa on jäsenhankinta ja toimijavärvääminen. Toimijoita ja tekijöitä haetaan myös aktiivitoimijoiden ulkopuolelta. Tavoitteena on saada toimijoiden joukosta tai ulkopuolelta henkilöitä kaupungin kaavoituksen, viheralueiden suunnittelun ja tapahtumien seurantaan.

Toimintaa

Teemana vesi

Vesistöt ovat Luonnonsuojeluliiton toiminnan pääteemana vuonna 2021, joka on kaksivuotisen kampanjan toinen vuosi. Keväällä 2021 liiton kampanjateemana ovat erityisesti vapaat virtavedet. Kesällä tuodaan esille Itämeren ja järvien tilaa uimakauden aikana. Oulun yhdistys osallistuu valtakunnalliseen Minun veteni -kampanjaan 2021 sopivilla alueellisilla teemoilla. Merkittäviä alueellisia jokia, joita nostamme keskusteluun, ovat muun muassa Oulujoki, Kalimeenoja ja Iijoki.

Paikallisena teemana voidaan nostaa esiin pienvesien ja erityisesti luonnontilaisten purojen merkitystä ja uhkia. Tähän liittyen järjestetään maastoretkiä ja vaikutetaan maanomistajiin mm. metsätaloustoimenpiteitä ja ojituksia suunniteltaessa. Myös Oulujoen kuormitusta olisi pienennettävä. Joen vesi on tummunut viime vuosina ja sen puhdistamiseen kanta-Oulun

juomavedeksi joudutaan käyttämään entistä enemmän kemikaaleja. Ison virran tila on osiensa summa ja kaikki valuma-alueen toiminta vaikuttaa siihen. Näitä haasteita voidaan nostaa julkiseen keskusteluun ja tehdä yhteistyötä muiden Oulujokilaakson yhdistysten kanssa.

Pohjois-Pohjanmaan piirillä on vankkaa soihin liittyvää osaamista, joka voidaan hyvin yhdistää vesiteemaan yhdessä Oulun yhdistyksen kanssa. Voimaperäisen maa- ja metsätalouden aikaansaama kuormitus heikentää veden laatua ja ekologisesti kestävämmän maankäytön edistämiseksi tehdään töitä, esimerkiksi soihin, metsiin, suometsiin ja maatalouteen liittyen. Suometsissä tulisi luopua avohakkuista ja maanmuokkauksesta erityisesti vesistöjen suojelemiseksi. Myös puron tai suon ennallistamista voidaan tehdä, mikäli sopivia kohteita tulee tarjolle. Myös vesistöihin liittyvä opintopiiri on tarkoitus käynnistää niiden vetämisestä kiinnostuneiden vesistölähettiläiden toimesta.

Metsät

Metsien osalta vaikutetaan erityisesti Oulun kaupungin omistamien metsien käsittelyyn. Jos on edelleen tarpeen, vuonna 2021 jatketaan työtä vuoden 2020 kesällä aloitetun ja loppuvuonna kaupungille luovutetun kuntalaisaloitteen vaatimusten mukaisten muutosten saavuttamiseksi. Aloitteessa vaaditaan mm., että Oulun kaupunki luopuu metsien tuottotavoitteesta omistamillaan mailla. Tuottotavoitteesta luopuminen toisi hyötyä mm. metsien hiilinielun säilyttämiseen ja kaupungin hiilineutraaliuden saavuttamiseen sekä metsäluonnon monimuotoisuuden, virkistyskäyttöarvojen ja vesistöjen tilan parantamiseen. Mikäli tuottotavoitteesta ei voida vielä kokonaan luopua, tulisi kaupungin metsissä siirtyä ainakin jatkuvapeitteiseen metsänkasvatukseen.

Metsien ilmasto- ja monimuotoisuusasioita pidetään edelleen esillä. Mahdollisuuksien mukaan yhdistys edistää metsien suojelemista omalla toimialueellaan. Tähän yksi tärkeä väylä on vaikuttaminen kaupungin kaavoitukseen, jossa uhkaa usein jäädä arvokkaita metsäalueita rakentamisen alle. Työsarkaa riittää, sillä Lapin eteläpuolisella alueella vain 2% metsämaasta on suojeltu, kun tutkijoiden esittämä tavoite on 17%, jotta lajiston uhanalaistuminen saataisiin pysäytettyä.

METSO-suojeluohjelma jatkuu vuoteen 2025 ja metsänomistajille tarjotaan vapaaehtoisuuteen perustuen mahdollisuuksia suojella metsiään. Seurataan METSO-rahoituksen kehitystä ja edistetään asiaa mahdollisesti kartoitusretkien ja metsälajien inventoinnin sekä kohteiden suojelun edistämisen kautta. Joitakin vuosia sitten toteutettu kartoitustyö innosti noin 10 toimijaa metsiensuojelutyöhön ja työn tuloksena muutamia kohteita saatiin suojelun piiriin.

Sanginjoen ulkometsä ja Loppulan toiminta

Sanginjoen ulkometsän suojelun puolesta on tehty työtä vuodesta 2004 ja sitkeä työ on tuottanut lopulta viime vuosina tuloksia. Suojelualueen laajentaminen 1124 hehtaariin sai lainvoiman kesällä 2020. Lisäksi Koneen Säätiö jätti kaupungille ostotarjouksen lopulta suojelun ulkopuolelle jääneestä 1440 ha osasta.

Yhdistys on järjestänyt entisellä metsänvartijantalolla Loppulassa luontoharrastus-, opastus- ja kahvilatoimintaa jo viitenä kesänä, vuodesta 2016. Talo on tullut oululaisille tutuksi ja kävijöitä on ollut vuosittain 1500-2000. Toiminnasta on tullut positiivista palautetta.

Oulun kaupunki ei kuitenkaan alkanut kunnostamaan taloa, vaan laittoi sen myyntiin kesällä 2020. Koneen Säätiö tarjoutui antamaan luontoväelle rahoituksen talon ostoon ja kunnostukseen edellyttäen, että metsän suojelu toteutuu. Tätä varten perustettiin uusi yhdistys, Loppulan ystävät 3.5.2020. Mikäli kauppa toteutuu, yhdistys tekee yhteistyötä Loppulan ystävät ry:n kanssa Loppulan talolla järjestettävän toiminnan osalta. Talolla voidaan järjestää erilaisia retkiä ja tapahtumia. Mikäli vapaaehtoiskehä saa jatkoa, yhdistyksen toimijoita on luultavasti mukana myös siinä. Yhdistys on myös ideoinut uusia rekeilypolkuja ulkometsään niin kesä- kuin talvikäyttöönkin. Yksi pidemmän tähtäminen tavoite olisi saada merkitty retkeilyreitti kaupungista Kivikkokankaalta Loppulaan. Myös suojelualueen hoito- ja käyttösuunnitelmaan vaikutetaan, samoin mahdollisiin ennallistamistoimenpiteisiin. Myös ennallistamistalkoita ulkometsässä voidaan mahdollisesti järjestää yhdessä muiden toimijoiden kanssa.

Ilmasto

Työtä ilmastonmuutoksen torjunnan eteen jatketaan myös vuonna 2021. Vuonna 2019 hyvään alkuun päässyttä oululaisten ympäristötoimijoiden yhteistyötä pyritään jatkamaan. Koronapandemia laittoi keväällä 2020 yleisötapahtumat ja kokoontumiset jäihin. Ilmastokampanjointia jatketaan tilanteeseen sopivilla tavoilla. Alkuvuodesta voisi olla nettiin ja sosiaaliseen mediaan keskittävää tiedotusta asiasta. Niissä voidaan tuoda esille, miten jokainen voi tehdä ilmaston kannalta kestäviä valintoja arjessaan, kuten liikkumisessa, ruoassa, asumisessa jne. Yleisötapahtumia sisä- ja ulkotiloissa voidaan järjestää vuoden aikana mikäli koronatilanne antaa siihen mahdollisuuden. Osallistutaan myös lin IlmastoAreena-tapahtumaan mikäli se toteutetaan paikan päällä lissä syyskesällä 2021.

Oulun kaupungin ilmasto- ja ympäristöpolitiikka on toistaiseksi ollut moneen muuhun Suomen kaupunkiinkin verrattuna melkoisen kunnianhimoitonta. Yhdistys ja kampanjaryhmä pyrkivät edelleen vaikuttamaan siihen, että tavoitteista ja etenkin toimista saataisiin kunnianhimoisempia ja oikeansuuntaisia. Yksi vaikuttamisen paikka ovat kuntavaalit keväällä 2021. Tähän liittyen voidaan tuoda ilmasto- ja ympäristöteemoja keskusteluun ja ottaa selville oululaisten ehdokkaiden kantoja ja välittää niitä äänestäjille.

Haastamme Oulun päättäjiä ja yrityksiä laskemaan kaupungin ja liiketoiminnan hiilijalanjälkiä. Annamme myös kansalaisille vinkkejä vähäpäästöisempään, ekologisempaan elämään. Keinoina ovat mm. erilaiset tempaukset ja tapahtumat, viestintä ja kadulle ihmisten luo jalkautuminen.

Kampanjointi ja jäsenhankinta

Järjestämiemme tapahtumien ja retkien lisäksi on tärkeää jalkautua sinne, missä ihmiset liikkuvat: keskustella luontoon, ilmastoon ja luonnonsuojeluun liittyvistä asioista sekä toivottaa ihmiset tervetulleiksi yhdistyksen toimintaan. Koronatilanteen helpottuessa ja sen mahdollistaessa, katukampanjointia ja jäsenhankintaa voidaan tulevanakin vuonna tehdä myös erilaisissa tapahtumissa Oulun alueella, kuten esimerkiksi tori- tai puistotapahtumissa, festivaaleilla tai Taiteiden yössä. Esillä pidettäviä asioita voivat olla esimerkiksi Luonnonsuojeluliiton vesistökampanja sekä metsä-, suo- ja ilmastotavoitteet. Tapahtumissa ihmisiä jututetaan, heille jaetaan esitteitä ja jäsenlehtiä sekä mahdollisesti kerätään allekirjoituksia johonkin aloitteeseen. Heille myös ehdotetaan Luonnonsuojeluliiton jäseneksi liittymistä. Tätä työtä voidaan tehdä feissaushenkisemmin myös jonkin tapahtuman, johon ei itse osallistuta, likeisyudessa, tai kokonaan ilman erillisiä tapahtumiakin.

Pyritään aktivoitumaan hieman lisää jäsenhankinnassa, vähintään sosiaalisen median kautta.

Koronatilanteen salliessa pyritään järjestämään joskus yleisölle avoimia vapaamuotoisia peli-iltoja tai muita rentohenkisiä iltamia. Näiden tarkoituksena on pitää hauskaa yhdessä ja antaa ihmisille mahdollisuus tutustua yhdistyksen aktiiveihin ja sitä kautta ehkä toimintaan. Hyvässä tapauksessa joku alkaa tilaisuuden johdosta aktiivitoimijaksi.

Jäsenhankinnassa on tärkeää luoda ihmisille tunne, että yhdistyksen toimintaan voi kuka tahansa luonnosta tai ilmastomuutoksen torjunnasta kiinnostunut tulla mukaan juuri omalla tavallaan ja oman aikansa puitteissa, kuitenkin sitoutuen yhteiseen tavoitteeseen. Myös satunnainen ja kertaluontoisempikin apu, joka on nykyään suosittu tapa olla mukana vapaaehtoistyössä, on arvokasta ja erittäin tervetullutta.

Retkikerho ja luontoharrastustoiminta

Pyrimme yhdessä retkikerholaisten kanssa aktivoimaan Retkikerhoa, saamaan retkikerholaiset järjestämään lisää retkiä ja käynnistämään lisää harrastepiirejä. Koronapandemia vaikutti paljon nimenomaan retkitoimintaan vuonna 2020. Toivottavasti vuoden 2021 aikana päästään kohti normaalimpaa toimintaa ja retkiä pystytään taas järjestämään. Selvitämme, mitkä seikat ovat aktiivisen toiminnan esteitä ja pyrimme löytämään uusia, kiinnostavia yhdessäolon muotoja. Retkikerho on ainutlaatuinen, lähes 500 ihmisen yhteisö, jolla ei ole hallitusta tai muuta muodollista hallintoa. Retkikerho on portti Luonnonsuojeluliiton jäsenyyteen ja toimijaksi ryhtymiseen. Retkikerho on tarkkailupaikka, jossa voi 'turvallisen matkan päästä' tutustua luonnonharrastajiin ja -suojelijoihin ennen päätöstä liittyä Luonnonsuojeluliiton jäseneksi.

Järjestetään mahdollisuuksien mukaan luontoharrastusta esitteleviä ja erilaisiin luontoharrastuksiin liittyviä ja syvemminkin perehdyttäviä tapahtumia, kuten retkiä, kursseja,

oppitunteja, teemapäiviä, kerhoja ym. Tapahtumat voivat olla yleisölle avoimia tai tarjottuja tietyille kohderyhmälle kuten koululuokalle ja niiden tavoitteena on luontoharrastusten edistäminen. Pyritään ottamaan huomioon monipuolisesti erilaiset elinympäristöt ja niiden asukit: niin metsät, suot, vesistöt kuin eri lajiryhmätkin. Rantakaupunkina pyritään huomioimaan erityisesti arvokkaan maankohoamisrannikon ja herkän Itämeren suojele, kuten myöskin muiden vesistöjen suojele erilaisilla tapahtumilla, retkillä ja tietoiskuilla.

Ainakin seuraavat retket ja tapahtumat pyritään toteuttamaan 2021:

Pihabongaus tammikuun lopussa (toteutus epävarma)

Hanhiretki huhtikuussa bussilla Limingan ja Tynävän lintupaikoille

Luonnonkukkien päivä kesäkuussa, kasviretki

Suomen luonnon päivä elokuussa

Joutsenretki Hailuotoon lokakuussa bussilla

Luonnonhoito ja vieraslajien torjunta

Jatkamme luonnonhoitotyötä Puomitien niityllä Hietasaarella. Osallistumme myös luonnonsuojelupiirin talkookohteiden hoitoon Kiimingin Haaraojalla ja Muhoksen Sarviselänkankaalla. Eri puolilla kaupunkia, kuten puistoissa, retkeilyalueilla ja rannoilla, järjestetään myös roskienkeräystalkoita.

Jatketaan vieraslajien kitkentätyötä eri puolilla Oulua. Pisimmällä torjuntatyö on Koskelan Annanpuistossa ja kohde pyritään saamaan vapaaksi jättipalsamista parin vuoden kuluessa. Aiemmin jättipalsamin torjuntaa on tehty myös esim. Syynimaalla, Pöllökankaalla, Välivainiolla ja Pateniemessä. Vuonna 2019 tiivistettiin myös yhteistyötä muiden toimijoiden kanssa ja koottiin Facebook-ryhmä Vieraslajien torjuntajoukot Oulu. Sitä kautta tieto on kulkenut paremmin ja myös yhteistyö Oulun kaupungin kanssa on tehostunut.

Kaupunkiluonnon suojele

Hietasaaren, Oulujokisuiston ja muiden arvokkaiden kulttuuriluontoympäristöjen säilymiseen pyritään vaikuttamaan. Keinoina ovat mm. kulttuurikävelyiden järjestäminen, päättäjien kouluttaminen ja keskustelut. Hietasaarta koskevat kaksi asemakaavamuutosta saivat lainvoiman

loppuvuodesta 2019. Kaavan toteutuksen myötä ja voimakkaan lisärakentamisen myötä tähän asti luonnonläheinen ja hiljainen alue muuttuisi osaksi tehokäytössä olevaa kaupunkirakennetta, joka varsinkin kesäaikaan olisi vilkas ja meluista ympäristö. Hietasaarta puolustetaan yhteistyössä muiden tahojen kanssa.

Tuiranpuiston luonto- ja kulttuuriarvojen säilyttämiseksi tehdään työtä. Puiston itäreunan rakennuksille ollaan miettimässä uutta käyttöä ja lisärakentamista. Vaarana on, että arvokasta puistometsää kaadetaan. Myös alueen keskellä olevien vielä kunnostamatta olevien rakennusten kohtalo on epäselvä, samoin kanavan varren puusepänverstaan. Vaikutetaan kaavoitustyöhön ja kerrotaan oululaisille puiston arvoista esimerkiksi yleisötilaisuuksien ja retkien avulla. Tehdään yhteistyötä muiden tahojen, kuten Tuiran suuralueen kanssa.

Vaikuttamistyö

Pyritään monia eri vaikutuskanavia hyödyntäen vaikuttamaan Oulun kaupungin ympäristövaikutuksiltaan merkittäviin päätöksiin ja toimenpiteisiin, jotta Oulun ja oululaisten ympäristölle ja luonnon monimuotoisuudelle sekä ilmastolle aiheuttamia haittoja onnistutaan pienentämään aiempaa kehityskulkua tehokkaammin. Tärkeitä vaikuttamisen kohteita ovat mm. hankintapolitiikka, liikennetkaisu, energiahuolto, rakentamisen ohjaus ja maankäyttö.

Seurataan aktiivisesti kaavoitushankkeita ja -suunnitelmia. Pyritään pääsemään mukaan suunnitteluun jo hankkeiden varhaisessa vaiheessa. Tämä olisi tärkeää, jotta luontoalueita saataisiin säästettyä myös kaavoituspaineissa ja että ympäristönäkökulma huomioitaisiin paremmin hankkeissa. Kaavoituksen ja suunnitelmien seuranta varten koottiin aktiivien ryhmä, jossa kullakin on vastuukuukausi, jolloin henkilö seuraa vireille tulevia asioita ja vinkkaa niistä muille sekä koordinoi mahdollista kommentointia. Kaavaryhmä seuraa vireillä olevia kaavoja ja suunnittelua lisäten omaa osaamistamme kaavoitus-, maankäyttö- ja suunnitteluasioissa. Mikäli mahdollista, järjestetään aktiiveille pienimuotoista koulutusta kaavakomentointiin liittyen.

Tehdään vaikuttavaa ympäristökasvatustyötä niin lasten, nuorten kuin aikuisten parissa olemalla luonnossa, lisäämällä tietoa luonnosta ja toimimalla luonnon puolesta. Pyritään järjestämään esimerkiksi lapsille luontokerhoja, nuorille ja aikuisille teemailtoja tai luentoja sopivista aiheista, kuten ilmastomuutoksen tuomasta ilmastoahdistuksesta ja keinoista selvittää siitä. Pyydetään myös vierailevia luennoitsijoita tai asiantuntijoita mukaan.

Mielenosoituksia voidaan järjestää tärkeimmistä ajankohtaisista asioista. Koronatilanteen salliessa esimerkiksi uuden paikallisen ilmastomarssin järjestäminen voisi olla hyvä tapa koota asiasta huolestuneita kaupunkilaisia yhteen. Oulussa järjestettiin useiden muiden saman kevään ilmastomielenilmausten lisäksi ilmastomarssi huhtikuussa 2019, ja se keräsi arviolta 300 marssijaa. Myös esimerkiksi metsien puolesta voidaan tarpeen vaatiessa osoittaa mieltä.

Toiminnan organisoiminen

Jatketaan toiminnan organisoimista toimivammaksi, jotta tekeminen olisi selkeämpää, tehokkaampaa ja mukavampaa. Mahdollisuuksien mukaan jatketaan suojelutyön eri osa-alueiden vastuuttamista toimintaryhmiksi. Toimintaryhmän henkilöillä on päävastuu siitä, että asialle tehdään jotakin, jos se nähdään tärkeänä ja resurssit riittävät siihen. Vastuuhenkilöillä voi olla myös useampi osa-alue hoidettavanaan ja jokainen on kuitenkin aina tervetullut olemaan mukana muidenkin osa-alueiden töissä. Vuosina 2018 ja 2019 luotiin seuraavat toimintaryhmät: jäsenhuolto, huolto, viestintä, vaikuttaminen, kampanjointi, talkoot, Loppula, Retkikerho. Toimintaryhmien vastuuhenkilöiden yhteystiedot löytyvät jatkossa yhdistyksen nettisivulta.

Myös yhdistyksen sisäistä viestintää pyritään kehittämään aloittamalla säännöllinen uutiskirje, jossa jäsenille kerrotaan aiemmista ja tulevista tapahtumista sekä mahdollisuuksista osallistua toimintaan. Lisätään yhteydenpitoa jäseniin ja pyritään parantamaan uusien jäsenien mukaan saamista.

Kiinnitetään huomiota siihen, että toimijat eivät kuormittuisi vapaaehtoistyössä. Jaetaan vastuita tasaisesti ja pidetään aktiivisesti yhteyttä. Järjestetään myös rennompia tapahtumia, joissa on mahdollisuus keskittyä sellaisiin asioihin, jotka ehkä aktiivisessa luonnonsuojelutyössä jäävät vähemmälle huomiolle. Mikäli koronapandemia jatkuu, pohditaan etäyhteyksien laajempaa hyödyntämistä yhteydenpidossa.

Jatketaan ja tehostetaan myös yhteistyötä muiden tahojen kanssa, esimerkkeinä Luonto-Liitto, Kestävän kehityksen keskus sekä Luonnonsuojeluliiton naapuriyhdistykset. Yhdessä toimimalla olemme vaikuttavampia.